

Sever ZOTTA
1874-1943

Maria S. Ciobanu

Arhivar, genealogist, istoric și publicist român, doctor în drept, membru corespondent al Academiei Române.

Sever Zotta a fost un promotor ilustru al studiilor românești de genealogie.

S-a născut la 27 aprilie 1874 la Chisălău, Cozmeni, jud. Cernăuți, azi Ucraina, în familia doctorului Ioan Zotta, cavaler de Zotta, fost moșier, jurist, membru al Dietei Bucovinei și al Consiliului Imperial din Viena, și al soției sale, Elena Hurmuzaki. Tatăl său a mai fost, de asemenea, președinte al Societății Politice „Concordia”, între 1891 și 1896, membru executiv al Societății de Cultură a țării și al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. Sever Zotta a decedat la 10 octombrie 1943, în lagărul de detenție Orsk, Rusia.

A învățat la liceul din Cernăuți, după care la Universitatea din Viena, unde a studiat dreptul și științe sociale. În 1904 și-a luat licența în drept la București, cu teza: „Contractul de locațiune în dreptul roman și român”. Concomitent, a frecventat arhivele din Viena și la București, fiind remarcat de D. Onciul, profesor la Facultatea de Litere (Istorie) a Universității din București. Timp de 12 ani la București a activat la Arhivele Statului și la Biblioteca Academiei Române, dedicându-se cercetării genealogiei și istoriei.

În anul 1909 a publicat la București piesa istorică în versuri „Vasile Lupu”.

Din 1911 s-a stabilit la Iași și s-a dedicat cercetărilor în genealogie la Arhiva Statului. Peste un an a fost propus de către D. Onciul la postul vacant de director al Arhivei Statului din Iași (1912) și s-a dedicat îmbogățirii fondului arhivistic și îmbunătățirii condițiilor de conservare a documentelor. Această funcție a deținut-o până în 1934, când s-a pensionat. Ca arhivist, grija sa permanentă a fost îmbogățirea Arhivelor de la Iași cu documente și arhive și buna lor păstrare. A reînființat aici colecția de documente, hărți și sigilii, fiecare cu inventare separate. În această perioadă a convins particularii să depună la arhive documentele pe care le păstrau. În acest mod, au ajuns în depozite documente ale lui P. Gore și arhiva particulară a lui N. Rosetti-Roznovanu (pentru un anumit timp).

Fiind surprins de evenimentele din vara anului 1940 la casa sa din Davideni (jud. Storojineț, azi în Ucraina), a preferat să rămână pe loc, pentru a-și salva biblioteca și colecția de manuscrise. Pe 13 iunie 1941 a fost arestat de comisarii NKVD, fiind deportat de sovietici în Ural, Rusia.

A desfășurat o bogată activitate publicistică bazată pe tezaurul documentar al țării, adunat în depozitele Arhivelor Statului.

A întemeiat cea dintâi publicație de specialitate „Arhiva genealogică”, care a apărut în 1912-1913 și a avut redacția la mănăstirea Golia din Iași.

În 1921, împreună cu istoricul Gh. Ghibănescu, a înființat Societatea de Istorie și Arheologie din Iași. Sub egida acestei Societăți, în 1921, a început să apară la Iași revista „Ioan Neculce”, în care se tipăreau studii și documente elaborate de el și de G. Ghibănescu, T. Burada, N. Andriescu-Bogdan ș.a. În toate numerele care au apărut între 1921-1933 a publicat studii și comunicări despre trecutul Iașiului, între care se remarcă studiul istoric despre mănăstirea Golia. A mai colaborat la diferite publicații cu caracter istoric: „Arhiva”, „Revista istorică”, „Revista arhivelor”, „Convorbiri literare”, „Arhiva românească”, precum și la unele ziare „Evenimentul”, „Opinia”, „Neamul românesc”.

A publicat studii de genealogie: „Principiile României coborând din Movilești” (1913); „Date noi despre Andronachi Donici” (1915); „La centenarul lui Vasile Alecsandri” (1821-1921) (1921); „Genealogia familiei Hurmuzaki”; „Spița neamului Hasdeu”; „Știri noi despre Movilești”; „O soră necunoscută a lui Miron Costin”; „O mănăstire dispărută” (Chișinău, 1924); „Mănăstirea Golia. Schiță istorică” (1925); „Paul Gore” (Chișinău, 1928); „Despre Cantemirești” (1931); „Conducătorii Arhivelor Statului din Iași în curs de 100 de ani” (1941) ș.a.

Toată colecția cu lucrările sale se află în Arhivele din București și Iași (Secția de genealogie). În Arhivele Naționale ale României din București se găsește fondul personal „Sever Zotta”, cu numărul de inventar 948. În acest fond se află corespondența purtată de Sever Zotta cu personalitățile vremii, dintre care pot fi menționate scrisorile de la N. Cartoian, N. Docan, Gh. Bogdan-Duică, C. Giurescu, P. Gore, N. Iorga, D. Onciul și R. Rosetti. În afara acestor documente, în fondul personal există studii și note despre genealogia unor familii nobile și documentele colecționate de Sever Zotta. Din ultima serie de documente face parte un fragment din arhiva lui P. Gore și a familiei Rosetti-Roznovanu, scrisori de la C. Negri, A. Morariu ș.a. O mică parte din bogata sa colecție de documente, manuscrise, corespondența Hurmuzaki etc. a ajuns în păstrarea Arhivelor Statului din București și Iași.

Din 1919 a fost membru corespondent al Academiei Române și membru de onoare al Comisiei Monumentelor Istorice.

Întru înveșnicirea memoriei sale, Institutul Român de Genealogie și Heraldică din Iași îi poartă numele, onorându-i contribuția la dezvoltarea acestor ramuri ale științei istorice în România. În cinstea lui a fost denumită o stradă din Iași.

A fost decorat cu Ordinul național „Steaua României” în grad de cavalier.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2003”. – Chișinău, 2003. – P. 223-224.

Bibliografie selectivă:

Zotta, Sever. Paul Gore / Sever Zotta. – Chișinău : Tipogr. Eparhială „Cartea Românească”, 1928. – 27 p.

Zotta, Sever. O mănăstire dispărută / Sever Zotta // Revista societății istorico-arheologice bisericești Chișinău. – 1924. – Vol. 15. – P. 3-31.

Colesnic, Iurie. Sever Zotta / Iurie Colesnic // Basarabia necunoscută. Vol 1. – Chișinău : [S. n.], 1993. – P. 112-115.

Gorobei, Ștefan. S. Sever Zotta, arhivist-mărturie documentare // Arhiva genealogică. – Nr. 1/2. – P. 311-329.

Luceac, Ilie. Câteva notițe despre istoricul Sever Zotta și articolul său „Franz List la Cernăuți” // Academica. – 2006. – Mar./Apr. (Nr 48/49). – P. 97-103.

Olăreanu, Costache. De la Abulius la Zotta : Portrete contemporane / Costache Olăreanu ; ed. îngr. de Constantin D. Donose, cu o postf. de Th eodor Codreanu. – Iași : Timpul, 2000. – 208 p.

Rusu, Dorina N. Zotta Sever I. // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române : 1866-2003 : Dicționar / Dorina N. Rusu ; cu un cuvânt înainte de acad. Eugen Simion. – București : Editura Enciclopedică, 2003. – P. 911.

Ștefănescu, Ștefan. Zotta Sever // Enciclopedia istoriografiei românești / coord. științific: Ștefan Ștefănescu ; aut.: Adolf Armbruster, Dan Berindei, Nicolae Bocșan [et al.]. – București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1978. – P. 353-354.

Țarălungă, Ecaterina. Zotta Sever I. // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 847.

Zotta Sever I. // Enciclopedia Bucovinei. Personalități, localități, societăți, presă, instituții. Vol. 3 : P-Z. – Suceava : [S. n.], 2018. – P. 876-877.

Ciobanu, Maria S. **Sever Zotta – 150 de ani** // Calendar Național 2024 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; coord.: Veronica Borș ; aut.: Elena Barbos-Balinschi, Maria S. Ciobanu, Elena Harconița, Ana Struță ; colegiul red.: acad. Andrei Eșanu (președinte), Iurie Colesnic (vicepreședinte), Iulian Filip [et al.] ; red.: Elena Varzari ; redactare bibliografică: Elena Barbos-Balinschi. – Chișinău, 2023 (Primex-Com). – P. 113-114. – ISSN 1857-1557. — Bibliogr. la sfârșitul art. – Ind. alf. al datelor memorabile documentate: p. 350-352. – Mod de acces: http://bnrm.md/files/publicatii/CN_2024.pdf